

Opinnäytetyö AMK

Kätilökoulutus

2022

Sanna Karasti, Mira Paksunen & Wilhelmiina Vihreälehto

Seksuaalisen häirinnän tunnistaminen sosiaalisessa mediassa

Opinnäytetyö AMK | Tiivistelmä

Turun ammattikorkeakoulu

Kätilökoulutus

2022 | 43 sivua

Sanna Karasti, Mira Paksunen & Wilhelmiina Vihreälehto

Seksuaalisen häirinnän tunnistaminen sosiaalisessa mediassa

Ihmisen identiteettiin kuuluu suurena osana seksuaalisuus, joka kehittyy elämän aikana. Seksuaalisuuteen usein liitetään nautinto ja hyvä olo, mutta siihen voi liittyä myös negatiivisia tunteita. Seksuaalinen häirintä on ei-toivottua käytöstä, joka loukkaa henkilön seksuaalisuutta ja itsemääräämisoikeutta. Sosiaalisessa mediassa tapahtuvaa seksuaalista häirintää ovat epäasialliset viestit, seksuaalissävyytteiset kuvat ja videot, ulkonäköön liittyvät vihjailevat kommentit sekä erilainen lahjonta ja kiristäminen.

Seksuaalisen häirinnän kohteeksi joutuneen voi olla vaikea tunnistaa häirintää, sillä siihen liittyy usein häpeän ja itsesyytöksen tunteita, eikä rikoslaissa ole ollut sille selkeää määritelmää. Seksuaalinen häirintä sosiaalisessa mediassa noudattaa usein samankaltaista kaavaa, jossa tekijä pyytää uhrilta kuvia sekä salaamaan keskustelut muilta.

Opinnäytetyö toteutettiin toiminnallisena opinnäytetyönä. Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa lyhyitä videoita Tiktok-sovelluksessa yläkoulun oppilaille seksuaalisen häirinnän tunnistamisesta sosiaalisessa mediassa. Opinnäytetyön tavoitteena oli lisätä yläkouluikäisten tietämystä seksuaalisen häirinnän tunnistamisesta osana seksuaalikasvatusta. Tuotoksena syntyi viisi Tiktok-videota SHEHAP-hankkeelle.

Asiasanat:

seksuaalinen häirintä, sosiaalinen media, seksuaalisuus, grooming, sexting, sextortion

Bachelor's Thesis | Abstract

Turku University of Applied Sciences

Degree programme in Midwifery

2022 | 43 pages

Sanna Karasti, Mira Paksunen & Wilhemiina Vihreälehto

Identification of sexual harassment in social media

Sexuality is a big part of person's identity and it develops during the life. Sexuality is often connected with pleasure and a good feeling, but it can also be connected with negative feelings. Sexual harassment is unwanted behavior that violates a person's sexuality and right to self-determination. Sexual harassment in social media includes inappropriate messages, sexually tinted photos and videos, suggestive comments related to appearance, and various forms of bribery and blackmailing.

It can be difficult for someone who has been subjected to sexual harassment to recognize the harassment, as it is often accompanied by feelings of shame and self-blame, and there has been no clear definition of it in the criminal law. Sexual harassment on social media often follows a similar pattern, where the perpetrator asks the victim for pictures and hide the conversations from others.

This thesis was functionally executed. The purpose of this thesis was to produce short Tiktok videos for upper secondary school students, who deal with identifying sexual harassment on social media and the feelings and thoughts caused by the incident. The goal was to increase upper secondary school students awareness of sexual harassment and its recognition, especially on social media. The result was five Tiktok videos.

Keywords:

sexual harassment, social media, sexuality, grooming, sexting, sextortion

Sisältö

1 Johdanto	6
2 Seksuaalisuus ja sen kehitys	7
2.1 Seksuaalisuus käsitteenä	7
2.2 Seksuaalisuuden kehitys	7
3 Seksuaalinen häirintä	10
3.1 Seksuaalisen häirinnän määritelmä	10
3.2 Seksuaalisen häirinnän yleisyys sosiaalisessa mediassa	11
3.3 Grooming	11
3.4 Sexting	13
3.5 Sextortion	14
3.6 Nuorten asenteet seksuaalisesta häirinnästä	15
4 Lainsäädäntö ja oikeudet	16
4.1 Lainsäädäntö	16
4.2 Seksuaalioikeudet	18
5 Mistä apua seksuaaliseen häirintään sosiaalisessa mediassa?	19
6 Tarkoitus ja tavoite	21
7 Opinnäytetyön menetelmä	22
8 Tiktok-videoiden toteutus	24
8.1 Videot osana opetusta	24
8.2 Sosiaalinen media	24
8.3 Videoiden toteutus	25
9 Eettisyys ja luotettavuus	27
10 Pohdinta	29

Liitteet

Liite 1. Tiktok-videoiden käsikirjoitukset

1 Johdanto

Tässä opinnäytetyössä keskitytään nuorten kohtaaman seksuaalisen häirinnän tunnistamiseen sosiaalisessa mediassa. Seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan seksuaalissävyytteistä epäasiallista käytöstä, joka loukkaa yksilön koskemattomuutta. (Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 1986/609). Suomen nuorisolain mukaan nuoreksi määritellään kaikki alle 29-vuotiaat (Nuorisolaki 1285/2016). Yhdistyneet kansakunnat määrittelevät nuoren olevan 15 – 24-vuotias (United Nations 2022). Tässä opinnäytetyössä nuoreksi määritellään yläkouluikäiset eli 12 – 16-vuotiaat, koska opinnäytetyön toimeksiantona on tehdä tuotos, jota voidaan käyttää yläkoulussa osana seksuaalikasvatusta.

Aihe valittiin ajankohtaisuuden ja tarpeellisuuden vuoksi. Sosiaalinen media on yhä enemmän läsnä nuorten arjessa ja seksuaalinen häirintä on siellä yleistynyt (Heiskanen 2021). Seksuaalisen häirinnän sosiaalisessa mediassa voi tunnistaa esimerkiksi ei-toivotuista alastonkuvista tai videoista, toisen luvatta jakamista alastonkuvista, seksuaalissävyytteisistä viesteistä, linkeistä pornosivustoille ja toisen kehon seksualisoinnista sekä kommentoinnista (Nuortennetti 2021).

Sosiaalisessa mediassa tapahtuvasta seksuaalisesta häirinnästä ei juurikaan ole vielä kunnollista tilastotietoa. Tähän vaikuttaa se, että uudistettu rikoslaki seksuaalirikoksista tulee kokonaisuudessaan voimaan vuonna 2023 (Rikoslaki 1889/39).

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa lyhyitä videoita Tiktok-sovelluksessa yläkoulun oppilaille seksuaalisen häirinnän tunnistamisesta sosiaalisessa mediassa. Tavoitteena on lisätä yläkouluikäisten tietämystä seksuaalisen häirinnän tunnistamisesta osana seksuaalikasvatusta.

Opinnäytetyö on osa Turun ammattikorkeakoulun SHEHAP-hanketta (*Prevention of Sexual Harassment in Secondary Schools*), jonka tarkoituksena on lisätä tietoisuutta sekä parantaa oppimateriaaleja seksuaalisesta häirinnästä (Turun ammattikorkeakoulu 2020).

2 Seksuaalisuus ja sen kehitys

2.1 Seksuaalisuus käsitteenä

Seksuaalisuus on iso osa ihmisen identiteettiä ja siihen kuuluu se, mitä ollaan sekä miten seksuaalisuutta ilmennetään (Terveyskylä 2018). WHO:n eli maailman terveysjärjestön määritelmän mukaan seksuaalisuuteen kuuluvat sukupuoli, sukupuoli-identiteetti, seksuaalinen suuntautuminen, erotiikka, mielihyvä, seksuaaliset suhteet sekä lisääntyminen (Santalahti 2018b). Ihminen on seksuaalinen vauvasta alkaen, mutta seksuaalisuus muovautuu matkan varrella ja muuttaa tarpeen tullen muotoaan (Terveyskylä 2018).

Seksuaalisuutta ilmennetään ajatuksina, erilaisten fantasioiden avulla ja siihen vaikuttavat muun muassa biologiset, psykologiset, sosiaaliset, kulttuuriset, lailliset ja uskonnolliset tekijät (Seksuaaliterveyden maailmanjärjestö 2014). Seksuaalisuus voi parhaimmillaan tuoda lisää sisältöä elämään, mutta myös kääntöpuolena seksuaalisuuteen voi liittyä pelkoa ja negatiivisia tunteita (Terveyskylä 2018).

2.2 Seksuaalisuuden kehitys

Nuoren seksuaalinen kehitys on yksilöllistä (Cacciatore & Kaltiala 2021).

Murrosiässä seksuaalinen kehitys kiihtyy, minkä aiheuttaa

sukupuolihormonituotannon vilkastuminen (MLL 2020). Tällöin aivojen, kehon sekä persoonallisuuden kehitys on vielä kesken. Vaikka nuori näyttäisi ulkoisesti aikuiselta, on hänellä edelleen suuri tarve tuelle ja huolenpidolle.

Tämä näkyy erityisesti tunne-elämää kuohuttavissa tilanteissa, jolloin nuori voi taantua. Sukukypsäksi nuori tulee noin 13-vuotiaana. (Cacciatore & Kaltiala 2021.) Murrosiässä nuoren ajatusmaailma sekä keho muuttuvat ja nuori alkaa ajattelemaan itseään erilaisena ja ennen kaikkea seksuaalisena olentona.

Tällöin myös aletaan tuntemaan seksuaalista vetovoimaa toisia ihmisiä kohtaan. Murrosiän alkaessa myös seurustelu ja erilaiset ihmissuhteet kiinnostavat nuoria enemmän. Ensimmäiset parisuhteet ovat erilaisten asioiden

opettelua, kuten hellyydenosoituksia ja erilaisiin tunteisiin reagoimista. (MLL 2020.)

Seksuaalisen mielihyvän hakeminen tulee nuoren elämään murrosiän myötä, ensin itsetyydytyksen kautta, josta vähitellen voidaan siirtyä seksin harrastamiseen (Cacciatore & Kaltiala 2021). Itsetyydytys auttaa ymmärtämään erilaisia seksuaalisia tunteita sekä toteuttamaan turvallisesti nuoren erilaisia fantasioita (MLL 2020; Aalberg 2016). Itsetyydytys on hyvä keino myös oppia tuntemaan omia seksuaalisia rajojaan, mikä auttaa tulevaisuuden ihmissuhteissa. Omaan kehoon tutustuminen seksuaalisesti auttaa vahvistamaan seksuaalista minäkuvaa. (MLL 2020.) Tähän liittyy vahvasti myös henkisen puolen kasvu sekä ensimmäiset parisuhteet. Tällöin myös seksuaalinen suuntautuminen sekä sukupuoli-identiteetti vahvistuvat. (Cacciatore & Kaltiala 2021.) Seksuaalinen suuntautuminen vahvistuu aina 12-vuotiaasta eteenpäin ja usein 20-vuotiaana ollaan tietoisia omasta suuntautumisesta (MLL 2020).

Seksuaalisuuden kehitykseen kuuluu myös fyysisiä muutoksia erityisesti 12 – 15-vuotiaana, esimerkiksi tytöillä alkavat kuukautiset ja pojilla siemensyöksyt. Myös hygieniasta huolehtiminen korostuu murrosiässä. Nuori voi tuntea oman kehonsa vieraaksi ja joskus nuori voi tuntea olonsa hyvinkin erilaiseksi riippuen millaisessa tahdissa muut nuoret kehittyvät. Nuorella on tarve olla samanlainen kuin muut, joten erilaisuus sekä muutokset kehossa voivat aiheuttaa huolta. On tärkeää muistaa, että yksityisyys on osa seksuaalista kehittymistä. Tästä syystä on muistettava, että murrosikäisillä on tarpeeksi omaa aikaa ja tilaa. (MLL 2020.) Fyysiset muutokset tuovat mukanaan itsetunnon ja kehonkuvan muovaantumisen. Näihin liittyy itsensä arvostaminen ja voidaan todeta, että nuori, joka arvostaa itseään, arvostaa myös muita. (Cacciatore & Kaltiala 2021.)

Fyysisten muutosten jälkeen on nuorelle tyypillistä miettiä omaa sukupuoltaan. Lisäksi nuorella voi olla erilaisia kausia, jolloin kokeillaan erilaisia tyylejä. Tärkeää on muistaa, että murrosiän tuomat fyysiset muutokset eivät ole kaikille mieluisia, erityisesti jos kokee, ettei oma sukupuoli ole sitä, miksi itsensä tuntee.

(MLL 2020.) Erityisesti 15 – 18-vuotiaana sopeudutaan muuttuneeseen kehoon ja seksuaalisuus tulee osaksi nuoren identiteettiä (MLL 2019a).

Nuorten keskuudessa sosiaalisilla kanssakäymisillä on suuri vaikutus omaan seksuaalikäyttäytymiseen. Käsitykset muiden seksuaalisista kokemuksista voivat aiheuttaa paineita nuorille, ja nuoret saattavatkin kokea muiden olevan kokeneempia kuin he itse. Tämä on riski seksuaaliseen riskikäyttäytymiseen. On tärkeää muistaa jokaisen nuoren olevan yksilö, jonka kehittyminen tapahtuu omaan tahtiin. (MLL 2020.)

Oman seksuaalisuuden ymmärtäminen kehittyy hitaasti ja omat halut sekä tunteet voivat pelästyttää. Omien tunteiden ymmärtäminen on osa seksuaalisuutta. Tunteiden ja käytöksen ymmärtäminen tekee seksuaalisuuden haltuunotosta sujuvampaa. (Cacciatore & Kaltiala 2021.)

Yhä nuoremmat pääsevät internetin kautta käsiksi erilaiseen tietoon, joka liittyy seksuaalisuuteen ja he näkevät erilaista materiaalia seksuaalisuudesta sekä sen ilmentämisestä. Tällöin myös oma seksuaalisuus voi vahingoittua tai vääristyä. Sosiaalinen media voi antaa paineita nuorelle siitä, millainen itse tai tulevan kumppanin tulisi olla sekä millaista seksi on. (Cacciatore & Kaltiala 2021.)

3 Seksuaalinen häirintä

3.1 Seksuaalisen häirinnän määritelmä

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta määrittelee seksuaalisen häirinnän seuraavasti: "Sanallista, sanatonta tai fyysistä, luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä, jolla tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan henkilön henkistä tai fyysistä koskemattomuutta erityisesti luomalla uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri." (Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 1986/609). Seksuaalista häirintää tapahtuu myös muualla kuin internetissä, tästä esimerkkejä ovat seksuaaliset vihjailut puheissa, fyysinen koskettaminen, raiskaus tai sen yritys (MLL 2021b).

Internetissä eri sosiaalisen median alustoilla tapahtuvaa seksuaalista häirintää ovat muuan muassa seksistä kertominen viesteissä, alastonkuvien tai -videoiden pyytäminen, pornosivustojen linkkien jakaminen, pyytäminen harrastaa seksiä netin välityksellä sekä toisen henkilön riisuutuminen tai itsensä tyydyttäminen web-kameran välityksellä (Nuortennetti 2021). Sosiaalisessa mediassa myös etsitään uhreja, joita voidaan houkuttaa seksuaalisiin tekoihin. Usein tekijä saattaa viestitellä uhrinsa kanssa ja lopulta ehdottaa tapaamista myös muualla kuin internetissä. Erityisesti lapset ja nuoret ovat alttiita, koska he kuluttavat paljon aikaa sosiaalisessa mediassa, eivätkä välttämättä tunnista tai uskalla kertoa seksuaalisesta häirinnästä. (Välitä! Seksuaaliväkivaltatyö 2022.)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan myös seksistinen vihapuhe on osa seksuaalista häirintää. Seksistisen vihapuheen tarkoituksena on lietsoa, edistää tai oikeuttaa vihaa sukupuolten välillä ja se kohdistuu usein tyttöihin ja naisiin. Sen eri muotoja ovat muuan muassa huorittelu, seksuaalisen väkivallan uhrin syyttely, intiimien tai seksuaalisten kuvien jakaminen luvatta, nöyryyttäminen haukkumalla toisen kehoa ja ulkonäköön tai seksuaalisuuteen liittyvät asiattomat kommentit. Seksistisen vihapuheen avulla esineellistetään, vähätellään toisen mielipiteitä sekä pyritään kontrolloimaan ja rankaisemaan tietynlaisesta käyttäytymisestä. (THL 2022d.)

3.2 Seksuaalisen häirinnän yleisyys sosiaalisessa mediassa

Vuonna 2021 Yle teetti kyselyn, johon vastasi kuusi eri lastensuojelujärjestöä, Rikosuhripäivystys sekä poliisi. Kyselyn mukaan lasten ja nuorten seksuaalinen häirintä on yleistä sosiaalisessa mediassa. Ylen mukaan Pelastakaa lapset ry:n ylläpitämään Nettivihje -palveluun tulee vuositasolla noin 3 000 vihjettä lapsiin kohdistuvasta seksuaaliväkivallasta internetissä tai lapsiin liittyvästä laittomasta kuvamateriaalista. Kyselyssä kävi ilmi nuorten kohtaavan seksuaalista häirintää erityisesti sosiaalisen median alustoilla. (Heiskanen 2021.)

Seksuaalisen häirinnän yleisyyttä selvitetään osana valtakunnallista kouluterveyskyselyä. Kysely toteutetaan yläkouluissa joka toinen vuosi. Tuoreimmat kyselyn tulokset ovat vuosilta 2019 ja 2021. Vuonna 2019 yläkoulun 8.- ja 9.-luokkalaisista 16,9 % kohtasi seksuaalista häirintää puhelimesta tai internetissä, vastaavasti vuonna 2021 kokeneita oli 25,9 %. Tuloksia voi tarkastella myös eriteltynä tyttöihin ja poikiin. Vuonna 2019 seksuaalista häirintää puhelimesta tai internetissä oli kokenut pojista 6,5 % ja tytöistä 26,8 %. Puolestaan vuonna 2021 poikien tulos oli 8,6 % ja tyttöjen 42 %. (THL 2020 & 2022a.)

3.3 Grooming

Grooming on aikuisen tuottamaa seksuaaliväkivaltaa, joka kohdistuu lapseen. Grooming tapahtuu usein internetissä, mutta sitä tapahtuu myös internetin ulkopuolella. Groomingin tarkoituksena on houkutella lasta seksuaalisiin tarkoituksiin. (Pelastakaa Lapset 2021.) Groomingiksi lasketaan niin yksittäinen yhteydenotto tai sen yritys, kuin pitkäaikainen viestittelykin. Tekijällä voi olla useita uhreja samanaikaisesti. Tekijä voi väittää olevansa samanikäinen kuin lapsi tai hieman häntä vanhempi, mutta myös sukupuolesta voidaan valehdella. Groomingia voi tapahtua millä tahansa sosiaalisen median alustalla. (Pelastakaa Lapset 2022.)

Tekijä voi internetissä lähestyä lasta muun muassa positiivisella kommentoinnilla, esimerkiksi kehumalla lasta. Tekijä esittää olevansa kiinnostunut lapsen elämästä ja pyrkii olemaan helposti lähestyttävä. Lapsi voi kokea olevansa ymmärretty ja arvostettu. Tekijä alkaa lähettämään seksuaalissävyytteisiä kommentteja, kysymyksiä ja lahjominen on mahdollista. Tekijä voi pyytää seksuaalissävyytteisiä kuvia ja videoita lapsesta tai lähettää itsestään kuvattua materiaalia lapselle. Luottamussuhteen luomisen jälkeen tekijä vetoaa usein yhteiseen salaisuuteen, jolla pystyy kiristämään lasta lisää. (Väestöliitto 2018.) Grooming voi johtaa esimerkiksi siihen, että lapsi lähettää kiristettynä seksuaalissävyytteistä materiaalia tekijälle tai tekijä ja lapsi voivat tavata kasvokkain, jolloin tekijä pystyy kohdistamaan lapseen fyysistä seksuaaliväkivaltaa (Pelastakaa Lapset 2022).

Grooming voidaan jakaa psyykkiseen ja fyysiseen groomingiin. Psyykkisessä groomingissa rakennetaan tunneside lapseen muun muassa huomioimalla, kehumalla ja joskus myös uhkailemalla. Tekijä voi myös uskotella tekevänsä palveluksen lapsen kehityksen kannalta kertomalla seksuaalisuudesta ja seksistä. Fyysisessä groomingissa rikotaan vähitellen lapsen fyysisiä rajoja, esimerkiksi opastamalla lasta web-kameran käytössä, tavoitteena totuttaa lasta myöhemmin seksuaaliseen toimintaan. (Pelastakaa Lapset 2021.)

Groomingissa kaikki tekijän sanat, viestit ja teot, jotka kohdistetaan lapseen tai hänen lähipiiriinsä, lasketaan lapseen kohdistuvaan seksuaaliväkivaltaan. Lapsi ei ole koskaan syyllinen häneen kohdistettuun seksuaaliväkivaltaan. (Pelastakaa Lapset 2022.)

Pelastakaa Lapset ry on tehnyt groomingista Webropol-kyselyn vuonna 2021, mihin vastasi 499 eri koulua. Kyselyyn vastasi kaikkiaan 1 762 nuorta. Kyselyyn vastanneista nuorista 73 % kokee tunnistavansa groomaajan, mutta puolestaan neljäsosa kertoo, etteivät ole varmoja tunnistaisivatko groomaajaa. Yli 70 % vastaajista on sitä mieltä, että groomingiin kuuluu keskusteluiden salaaminen, seksuaalissävyytteisten viestien vastaanottaminen, alastonkuvien pyytäminen sekä niiden saaminen. (Juusola ym. 2021.)

Groomingiin liittyy olennaisena osana seksuaalissävyytteiset viestit, joita nuorista 17 % saivat viikoittain ja 29 % sai samanlaisia viestejä vähintään kerran kuukaudessa. Nuorista 13 % sai alastonkuvia viikoittain ja 25 % sai niitä kerran kuukaudessa. Lisäksi groomingissa tekijä voi antaa nuorelle lahjoja. Kyselyn mukaan 68 % vastanneista ei ollut saanut lahjoja ja 32 prosentille vastanneista oli tarjottu lahjoja. Yleisimpiä lahjoja olivat tupakka, alkoholi ja raha. (Juusola ym. 2021.)

Groomingin kohteeksi joutuminen voi aiheuttaa erilaisia tunteita. Kuitenkin 72 % nuorista koki, ettei groomingista ollut seurannut haitallisia tunteita. Nuorista noin viidesosa koki ahdistusta, alakuloisuutta ja masentuneisuutta. Nuorista 5 % koki myös, että tapahtunut oli heidän syytään. Groomingista kertoi eteenpäin 67 %. Muut vastaajista (33 %) jättivät kertomatta groomingista, sillä he eivät ajatelleet asian olevan vakava tai kertomisen hyödyttävän mitään. (Juusola ym. 2021.)

3.4 Sexting

Sexting tarkoittaa seksuaalissävyytteisen materiaalin esimerkiksi viestien, kuvien tai videoiden lähettämistä digitaalisessa muodossa. Erilaiset sosiaalisen median sovellukset ja live streaming -palvelut ovat suosittuja alustoja sextingille.

Sexting -sana on muodostettu englanninkielien sanoista "sext" (seksiviesti, sekstari/verbi sekstata) ja "messaging" (viestintä). (Sexpo 2019.) Nuoret voivat olla kuvissa tai videoissa alasti tai puolialastomana. Materiaalin poseeraukset, toiminta tai sanallinen puhe voivat olla seksuaalisia. Viestittelyssä voidaan käyttää myös seksuaalissävyytteisiä emojetteja. (Pelastakaa Lapset 2018.)

Sextingiä tulee harrastaa vain molempien osapuolten yhteisymmärryksessä. Parhaimmillaan sexting voi lisätä seksuaalista kiinnostusta ja saada nauttimaan toisesta osapuolesta etänä. Kenellekään ei saa lähettää omia alastonkuvia, jos vastaanottajalta ei ole ensin kysynyt haluaako tämä niitä. Yhteisistä pelisäännöistä on hyvä sopia jo etukäteen. (Sexpo 2019.)

Itsestään ei koskaan tarvitse ottaa tai lähettää seksuaalissävyytteistä materiaalia, jos ei itse halua. Nuoren kannattaa harkita kenelle mahdollisen materiaalin

lähettää, sillä se voi joutua väärin käsiin ja päätyä huonossa tapauksessa esimerkiksi aikuisviihdesivustoille. (Sexpo 2019.) Jos haluaa lähettää alastonkuvan itsestään, kannattaa huomioida, että kuvasta ei tunnista lähettäjä tai kuvausympäristöä (Pelastakaa Lapset 2021).

Nykypäivänä valitettavan yleisiä ovat myös dick pic -kuvat, jotka ovat ei-toivottuja sukupuolielimistä otettuja kuvia tai videoita. Vastaanottaja saattaa ottaa lähetetyt materiaalit huumorilla, mutta myös ahdistua, jos materiaali tulee vastaan yllättäen ja pyytämättä. (Someturva 2020.)

Mikäli seksuaalissävyytteinen kuva on lähtenyt leviämään sosiaalisessa mediassa, tulee kuvan levittäjä pyytää lopettamaan kuvan levitys ja poistamaan kuva sosiaalisesta mediasta. Kuva kannattaa säilyttää itsellään mahdollista jatkoselvittelyä varten. Kuvan lähettämiseen liittyvästä mahdollisesta keskustelusta kannattaa ottaa kuvakaappaukset. Jos kuva on jaettu esimerkiksi jonkin sosiaalisen median ryhmäkeskustelussa, kannattaa pyytää kaikkia osallisia poistamaan kuva itseltään. Mikäli kuva on jaettu jossakin sosiaalisen median sovelluksessa, tulee ylläpitäjälle laittaa pyyntö kuvan poistamisesta ja ilmiantaa kuva. Perusteluksi on hyvä laittaa, että kuva on jaettu ilman lupaa ja että kuvassa on alaikäinen. Kuvan leviämisestä kannattaa kertoa luotettavalle aikuiselle. Lopuksi tapahtuneesta tulee ilmoittaa poliisille tai Suomessa Pelastakaa Lasten ylläpitämään Nettivihje-palveluun. (Pelastakaa Lapset 2021.)

3.5 Sextortion

Sextortion tarkoittaa kiristämistä seksuaalisilla kuvilla (THL 2022e). Kiristyksessä uhkaillaan levittää uhrin seksuaalisia kuvia, videoita tai muuta tietoa (Metropolitan Police 2022). Samalla tavalla kuin groomingissa, myös sextortionissa tekijä voi olla kuka tahansa. Tekijä voi ottaa uhriin yhteyttä erilaisten pelien, sovellusten tai sivustojen kautta ja usein väittää olevansa samanikäinen kuin uhrina oleva lapsi tai nuori (FBI 2022). Kiristäminen voi tapahtua yksittäisen henkilön toimesta tai olla osana laajaa rikollista toimintaa

(Pelastakaa Lapset 2018). Tekijä voi väittää, että hänellä on jo uhrista paljastava kuva tai video, joka julkaistaan, mikäli uhri ei lähetä lisää materiaalia (FBI 2022). Kiristyksen tavoitteena on saada uhri lähettämään seksuaalista materiaalia, rahaa, tekemään seksuaalisia tekoja tai palveluksia (Pelastakaa Lapset 2018). Tekijä voi käyttää erilaisia menetelmiä saadakseen materiaalia esimerkiksi uhkailemalla, lahjomalla, imartelemalla tai valehtelemalla. Lapsi tai nuori voi kokea pelkoa, häpeää tai hämmennystä, mikä usein estää avun pyytämisen ja kierre jatkuu. (FBI 2022.)

3.6 Nuorten asenteet seksuaalisesta häirinnästä

Seksuaalisuuteen sekä seksuaaliseen häirintään liittyy erilaisia asenteita. Nykyään nuorilla on helposti tietoa saatavilla ja nuoret ovat pääasiassa avoimempia ja suvaitsevaisempia kuin aikaisemmin. Asenteet syntyvät asioita kohtaan vuorovaikutustilanteissa ja silloin kun etsii uutta tietoa. Nuoret menevät helposti ryhmän mukana ja tämän vuoksi kouluyhteisön sekä kaveriporukan asenteet vaikuttavat vahvasti nuoren omiin asenteisiin. (Santalahtia 2018.)

Mannerheimin lastensuojeluliitto on tehnyt syksyllä vuonna 2020 Nuoret ja nettikiusaaminen –kyselyn, jonka tavoitteena oli saada tietoa nuorten ajatuksista internetissä tapahtuvasta kiusaamisesta ja häirinnästä. Kyselyyn vastasi 1 123 henkilöä. Nuorten suhtautuminen sosiaalisessa mediassa tapahtuvaan häirintään on vaihtelevaa. Osan mielestä häirintää tapahtuu vain anonyymisti eikä se ole vakavaa. Osa puolestaan pitää häirintää ahdistavana ja osan mielestä negatiivinen käytös sosiaalisessa mediassa vain kuuluu sinne. Jopa 77 % kyselyyn vastanneista nuorista on valmiina puuttumaan kiusaamiseen tai häirintään, jos se kohdistuu omaan läheiseen. Kääntöpuolena on myös asenteet, joiden mukaan sosiaalisessa mediassa häirintä on tavallista ja se tulisi jättää huomioimatta. (MLL 2021a.)

4 Lainsäädäntö ja oikeudet

4.1 Lainsäädäntö

Suomessa noudatetaan ja sovelletaan rikoslakia, joka huomioi nuoreen kohdistuvan seksuaalisen teon tai häirinnän ja määrittelee siihen sopivan rangaistuksen. Esimerkkejä näistä pykälistä ovat seksuaalinen ahdistelu, korvauksen tarjoaminen nuoreen kohdistuvasta seksuaalisesta teosta, seksuaalinen kajoaminen lapseen, lapsen houkutteleva seksuaalisiin tarkoituksiin, lasta seksuaalisen esittävän kuvan levittäminen sekä lasta seksuaalisesti esittävän kuvan hallussapito. (Rikoslaki 1889/39.)

Rikoslakissa ei erikseen määritellä nuorta, vaan käytetään sanaa lapsi ja sillä viitataan alle 18-vuotiaaseen henkilöön. Riippuen rikoksen vakavuudesta lapsiin kohdistuvista seksuaalirikoksista rangaistuksena on sakko tai enintään kahdeksan vuotta vankeutta. Seksuaalirikoksiin liittyvää lakia on muutettu heinäkuussa 2022 ja osa uusista muutoksista astuu voimaan 1.1.2023. (Rikoslaki 1889/39.)

Seksuaalinen ahdistelu voi olla koskettelua tai siihen rinnastettava sanallinen teko, viesti tai kuva, joka loukkaa henkilön seksuaalista itsemääräämisoikeutta. Mikäli aikuinen lupaa tai antaa korvauksen alle 18-vuotiaalle sukupuoliyhteydestä tai muusta seksuaalisesta teosta, on se rangaistava rikos. Seksuaalinen lapseen kajoaminen tarkoittaa seksuaalista tekoa, joka vahingoittaa lapsen kehitystä tai saa hänet ryhtymään sellaiseen tekoon aikuisen kanssa. Aikuisen ehdottaessa lapselle tapaamista tai muuta kanssakäymistä, on se seksuaalirikos, jos sen seurauksena on lasta vahingoittava seksuaalinen teko. Lapsesta ei saa levittää tai pitää hallussa seksuaalista materiaalia. Vaikka lapsi lähettäisi vapaaehtoisesti seksuaalisen kuvan, on sen hallussapito ja jakaminen aikuiselta rikos. (Rikoslaki 1889/39.)

Suomen rikoslain mukaan suojaikäraja on 16 vuotta. Suojaikärajalla tarkoitetaan sitä, että aikuinen ei saa olla alle 16-vuotiaan kanssa yhdynnässä, tyydyttää itseään lapsen läsnäollessa, lähettää paljastavia kuvia, seksiviestejä tai puhua asioita, jotka ovat seksuaalissävytteisiä. Mikäli kyseessä on niin sanottu auktoriteettisuhde, on suojaikäraja 18 vuotta. Auktoriteettisuhteessa aikuinen voi esimerkiksi olla nuoren opettaja tai valmentaja. Tällöin nuoremman henkilön tulee olla vähintään 18-vuotias. Suojaikärajan on tarkoitus suojella lasten ja nuorten itsemääräämisoikeutta ja seksuaalisuutta. (Nuorten Exit 2022b.)

Seksuaalirikoksia käsittelevää kohtaa rikoslaissa uudistetaan ja uuden lainsäädännön on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2023. Uudessa lainsäädännössä esimerkiksi lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten rangaistukset muuttuvat ankarammiksi. Käytännössä alle 16-vuotiaan kanssa sukupuoliyhteydessä olemisen katsotaan lapsenraiskaukseksi ja vähimmäisrangaistus on yhdestä kahteen vuoteen vankeutta. Tämä tarkoittaa sitä, että tekijä tullaan tuomitsemaan lähes poikkeuksetta vankeuteen. Uuden lainsäädännön mukaan seksuaalista ahdistelua ovat myös fyysinen koskettelu ja jatkossa seksuaalisen materiaalin luvaton levittäminen katsotaan rikokseksi. Näin voidaan puuttua entistä tehokkaammin myös internetissä tapahtuviin seksuaalirikoksiin. (Oikeusministeriö 2022.)

Läheskään kaikki seksuaalirikokset eivät tule viranomaisten tietoon. Toisinaan esimerkiksi pelko, häpeä tai asian arkaluontoisuus saattavat vaikuttaa rikosilmoituksen tekoon. Nuori ei aina välttämättä tiedä joutuneensa rikoksen uhriksi. Varsinkin internetin välityksellä tapahtuvissa seksuaalirikoksissa tekijällä on usein monia uhreja. Internetissä tapahtuvat seksuaalirikokset voivat olla lapsen kehitykselle yhtä haitallisia kuin fyysiset teot. Mikäli epäilee rikoksen tapahtuneen, kannattaa aina olla yhteydessä poliisiin ja tehdä ilmoitus poliisille nettivinkin kautta. (Poliisi 2022.)

4.2 Seksuaalioikeudet

Seksuaalioikeudet ovat osa ihmisoikeuksia ja ne ovat solmittu kansainvälisesti useiden eri valtioiden kesken ja ne määriteltiin ensimmäisen kerran vuonna 1994 (Ihmisoikeusliitto 2022). Valtiot ovat velvollisia omalla lainsäädännöllään takaamaan seksuaalioikeuksien toteutumisen ja tarvittaessa rankaisemaan näiden laiminlyöntiä (Väestöliitto 2022b). Seksuaalioikeuksien mukaan yksilöllä on oikeus päättää omasta kehostaan ja seksuaalisuudestaan turvallisesti sekä kunnioittaen muita ihmisiä (Ihmisoikeusliitto 2022).

Seksuaalioikeudet jaetaan seitsemään osa-alueeseen: oikeus omaan seksuaalisuuteen, oikeus tietoon seksuaalisuudesta, oikeus suojella itseään ja tulla suojelluksi, oikeus seksuaaliterveyspalveluihin, oikeus näkyä, oikeus yksityiseen ja oikeus vaikuttaa (Ihmisoikeusliitto 2022). Seksuaalikasvatus on osa suomalaisen peruskoulun opetusta, joka on erityisesti sisällytetty terveystiedon opetukseen. Lisäksi Suomeen saapuville maahanmuuttajille ja turvapaikanhakijoille annetaan seksuaalikasvatusta, johon kuuluu tietoa naisten seksuaalioikeuksista, lainsäädännöstä, seksuaalivähemmistön oikeuksista sekä sukupuolten välisestä tasa-arvosta. (THL 2022c.)

5 Mistä apua seksuaaliseen häirintään sosiaalisessa mediassa?

Seksuaalinen häirintä ei koskaan ole nuoren vika ja siihen on mahdollista saada erilaista apua. Toisinaan avun hakeminen voi pelottaa tai hävettää, vaikka vastuu on aina tekijällä. Seksuaalinen häirintä toista kohtaan on loukkaavaa ja alentavaa, vaikka rikoksen tunnusmerkit eivät täytyisikään. Ensiksi seksuaalisesta häirinnästä kannattaa kertoa turvalliselle ja luotettavalle aikuiselle, esimerkiksi vanhemmille, opettajalle tai kouluterveydenhoitajalle. (Väestöliitto 2022a.)

Luotettavan aikuisen lisäksi on olemassa erilaisia tahoja, joista nuori voi saada apua, kun on kohdannut seksuaalista häirintää. Nuortennetti ylläpitää Lasten ja nuorten puhelinta sekä chat-palvelua. Lasten ja nuorten puhelimeen soittaminen on maksutonta, eikä se näy puhelinlaskussa. Puheluita ei nauhoiteta ja nuori voi soittaa vuoden jokaisena päivänä aukioloaikojen puitteissa. Vapaaehtoiset, koulutetut ja vaitiolovelvolliset aikuiset vastaavat nuorten puheluihin ja viesteihin. Lasten ja nuorten puhelin on sitoutunut toimimaan PuhEtin eli Puhelin ja verkkoauttamisen eettisten periaatteiden neuvottelukunnan arvojen mukaisesti. (Nuortennetti 2021.)

Nuorten Exit antaa internetissä toimintaohjeita seksuaalista häirintää kokeneille nuorille. Viestit tai kuvat, joissa on seksuaalista häirintää voi esimerkiksi tallentaa tai ottaa niistä kuvakaappaukset. On hyvä ottaa ylös, kuka viestit on lähettänyt, milloin on lähettänyt ja missä on lähettänyt. Nuoren ei tarvitse vastata viesteihin, vaan hän voi estää ja ilmiantaa yhteydenottajan. Tarvittaessa poliisilta kannattaa kysyä neuvoa. Kun viestit tai kuvat ovat tallennettu, voi nuori tehdä rikosilmoituksen ja liittää siihen tallennetut todisteet. Nuorten Exit-chat auttaa ja on tukena nuorille, jotka ovat joutuneet seksuaalisen häirinnän uhreiksi sosiaalisessa mediassa. (Nuorten Exit 2022a.)

RIKU eli Rikosuhripäivystys neuvoo hakemaan aina apua, jos nuori epäilee rikoksen tapahtuneen. Tekijä on poikkeuksetta vastuussa teostaan, vaikka nuori

olisi viestitellyt takaisin tai sopinut yhdessä tapaamisen. Rikosuhripäivystyksen chat-palvelussa ja nettipoliisilta voi aina kysyä apua. Tarvittaessa RIKU auttaa myös rikosilmoituksen teossa. (Rikosuhripäivystys 2019.)

6 Tarkoitus ja tavoite

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa lyhyitä videoita Tiktok-sovelluksessa yläkoulun oppilaille seksuaalisen häirinnän tunnistamisesta sosiaalisessa mediassa. Opinnäytetyön tavoitteena oli lisätä yläkouluikäisten tietämystä seksuaalisen häirinnän tunnistamisesta osana seksuaalikasvatusta.

7 Opinnäytetyön menetelmä

Tämä opinnäytetyö toteutettiin toiminnallisena opinnäytetyönä, jonka toimeksiantajana toimii SHEHAP-hanke. Hankkeessa on mukana seitsemän eri koulua Suomesta, Portugalista, Kreikasta ja Liettuasta. Hanke sijoittuu aikavälille 09/2020-08/2023. (Turun ammattikorkeakoulu 2022.) Opinnäytetyö on ammattikorkeakouluopintoihin sisältyvä asiantuntijatehtävä, jonka tavoitteena on soveltaa koulutuksen aikana saatuja tietoja ja taitoja käytännön asiantuntijatehtävässä (Jyväskylän ammattikorkeakoulu 2022). Toiminnallisessa opinnäytetyössä on usein ulkopuolisen toimeksiantajan antama tehtävä tai ongelma, joka ratkaistaan toiminnallista opinnäytetyötä tehtäessä.

Toimeksiantajana voi olla esimerkiksi yritys tai organisaatio. Toiminnallinen opinnäytetyö perustuu vahvaan teoreettiseen tietoperustaan. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2022.) Toiminnallisesta opinnäytetyöstä syntyy aina tuotos, joka voi esimerkiksi olla uusi palvelu, tuote, opas tai toimintatapa (Turun ammattikorkeakoulu 2022).

Toiminnallisen opinnäytetyön prosessiin kuuluu erilaisia vaiheita. Prosessi aloitetaan hankkimalla toimeksianto, jonka jälkeen lähdetään rakentamaan tietoperustaa. Tietoperustan hankkimisessa perehdytään erilaisiin aineistoihin ja rajataan oma näkökulma. Tämän jälkeen määritellään opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite. Näiden sekä tietoperustan ja käytännön asioiden pohjalta aloitetaan suunnittelemaan toteutusta. Toteutus tehdään valmiin suunnitelman mukaisesti. Lopuksi arvioidaan tavoitteen saavuttamista sekä toteutusta. Lisäksi pohditaan ja esitetään johtopäätökset. (Turun ammattikorkeakoulu 2022.) Toiminnallinen opinnäytetyö tarkastetaan plagioinnin varalta ja arvioidaan opinnäytetyön ohjaajan toimesta.

Toimeksiantajan aiheena opinnäytetyöhön on seksuaalisen häirinnän tunnistaminen. Opinnäytetyö aloitettiin etsimällä teoretietoa eri lähteistä sekä kokoamalla tietopohjaa, jonka perusteella tehtiin aiheen rajaus sosiaalisessa mediassa tapahtuvaan seksuaaliseen häirintään. Sosiaalinen media on viime vuosina ollut esillä mediassa ja se on iso osa nuorten jokapäiväistä elämää.

Toiminnallinen osuus pohjautuu teorian tietoon. Luotettavia lähteitä etsittiin Turun ammattikorkeakoulun Finna-sivuston kautta. Tietokannoiksi valikoitui Google Scholar ja Oppiportti. Lisäksi hyödynnettiin Finlexiä, Terveystietoa sekä MOT Kielipalvelua. Tietolähteinä käytettiin kirjallisuutta, luotettavia internetsivuja, artikkeleita, ajantasaista lainsäädäntöä, tutkimuksia, THL:n kouluterveyskyselyitä sekä Oppiporttia. Lähteiden julkaisujen ajankohdat rajattiin vuosille 2012 – 2022. Opinnäytetyössä käytettiin seuraavia hakusanoja: *seksuaalinen häirintä (sexual harassment)*, *seksuaalinen (sexual)*, *häirintä (harassment)*, *tunnistaminen (identification)*, *nuoret (youths)*, *seksuaalinen kehitys (sexual development)*, *lainsäädäntö*, *seksuaalioikeudet (sexual rights)*, *grooming (grooming)*, *sexting (sexting)*, *sextortion (sextortion)*, *suojaikäraja*, *seksuaalinen väkivalta (sexual violence)*, *sosiaalinen media (social media)*, *asenne (attitude)* sekä näiden yhdistelmiä.

8 Tiktok-videoiden toteutus

8.1 Videot osana opetusta

Videot ovat nykyaikana entistä enemmän läsnä opetuksessa, sillä niiden avulla voidaan opettaa asioita mielekkäällä tavalla ja opetus voi tapahtua muualla kuin luokassa lähiopetuksena. Opetusvideot myös varmistavat erilaisten opiskelijoiden oppimisen, esimerkiksi tekstitysten avulla kuulorajoitteinen tai vieraskielinen henkilö voi osallistua opetukseen. Opetusvideoita ideoidessa on hyvä muistaa kohderyhmä, videon tavoite ja asian opettaminen innostavalla ja ikäryhmälle sopivalla tavalla. (Kuokkanen 2019.) Laadukkaassa opetusvideossa näkyy tekijän henkilökohtainen ote aiheeseen ja sillä voidaan aktivoida opiskelijaa ja korostaa tärkeimpiä asioita. Oppilaita voidaan aktivoida muun muassa erilaisten tehtävien, kyselyjen ja verkkokeskusteluiden muodossa. (Hakanurmi 2019.)

Opetuksessa käytetään yhä enemmän sosiaalista mediaa ja monissa kunnissa on käytössä erilaisia älylaitteita osana opetusta. Sosiaalista mediaa voidaan hyödyntää oppimisessa sekä vuorovaikutuksessa kodin ja koulun välillä. Oppilaat voivat hyödyntää sosiaalista mediaa esimerkiksi tiedonhankinnassa, verkostoitumisessa sekä luoda esityksiä ja muita tuotoksia. (Opetushallitus 2016.)

8.2 Sosiaalinen media

Sanastokeskus (2017) määrittelee sosiaalisen median käsitteen seuraavasti: "Tietoverkkoja ja tietotekniikkaa hyödyntävä viestinnän muoto, jossa käsitellään vuorovaikutteisesti ja käyttäjälähtöisesti tuotettua sisältöä ja luodaan ja ylläpidetään ihmisten välisiä suhteita." Sosiaalisen median palvelut voidaan jakaa esimerkiksi sisällönjako- ja verkkoyhteisöpalveluihin (Sanastokeskus 2017). Tässä opinnäytetyössä keskitytään erityisesti Tiktokkiin. Muita nuorten suosimia sovelluksia ovat Instagram ja Snapchat. Instagramissa käyttäjät voivat

jakaa kuvia ja videoita seuraajilleen sekä tykätä ja kommentoida muiden käyttäjien sisältöä. Snapchat on tarkoitettu nopeaan ja helppoon yhteydenpitoon kavereiden kanssa. Käyttäjän lähettämät kuvat ja videot katoavat, kun vastaanottaja on nähnyt ne. (MLL 2019b.) Tiktok on ilmainen puhelimeen ladattava sovellus yli 13-vuotiaille, jossa käyttäjä voi tehdä erilaisia lyhyitä videopätkiä. Näissä videoissa voidaan esimerkiksi tehdä erilaisia haasteita tai tansseja sekä ottaa kantaa ajankohtaisiin ilmiöihin. Vaikka Tiktokin ikäraja on 13 vuotta, tulee vanhempien opastaa nuoria sisällön tekemisessä ja valistaa, mitä internettiin kannattaa ja ei kannata jakaa. (MLL 2019b.)

Tiktokista löytyy hyödyllisiä turvallisuusasetuksia, joiden avulla esimerkiksi vanhempi tai nuori pystyy hallitsemaan tiliä ja sen näkyvyyttä muille. Tärkeimpiä turvallisuusasetuksia ovat videoiden piilottaminen, rajoitetun tilan asentaminen, ruutuajan hallitseminen, yksityinen käyttäjätili sekä kommentoinnin rajoittaminen ja kommenttisuodattimet. Myös ikävien tai haitallisten tilien estäminen on mahdollista Tiktokissa. (Someturva 2018.)

8.3 Videoiden toteutus

Opinnäytetyön tuotoksen alustaksi valikoitui Tiktok, koska se on kohderyhmän suosiossa, eivätkä tuotokset ole perinteisiä opetusvideoita. Videoita on kuitenkin mahdollista käyttää opetuksessa hyödyksi osana seksuaalikasvatusta.

Tiktok-sovellusta varten tehtiin oma sähköpostitili ja perustettiin Tiktok-tili. Tilin nimi on notosexualharassment. Tiliä tehdessä tehtiin päätös, että videoiden kommenttikentät eivät ole avoimia. Alkuun tili pidettiin yksityisenä ja videoiden julkaisemisen jälkeen tili laitettiin julkiseksi, jotta kaikki voivat katsoa videoita ilman tilin seuraamista.

Videoiden tekeminen aloitettiin miettimällä kohderyhmää sekä opinnäytetyön aihetta. Videoista tehtiin käsikirjoitukset, jotka hyväksyttiin ohjaavalla opettajalla. Tiktok-videoiden käsikirjoitukset ovat opinnäytetyön liitteenä (Liite 1). Videoita on yhteensä viisi, joista kolme on opinnäytetyön tekijöiden

näyttelemiä. Kaksi muuta videota ovat informaatiopohjaisia. Videot ovat tekstitetty englanniksi, jotta mahdollisimman moni voi hyötyä niistä.

Näytellyt videot käsittelevät groomingin tunnistamista, seksuaalisen häirinnän jälkeistä syyllisyyttä ja ahdistusta sekä seksuaalisen häirinnän tunnistamista. Videot kuvattiin Turun ammattikorkeakoulun tiloissa ja videoiden kuvaamisessa huomioitiin muu ympäristö. Videoiden kuvaamisessa käytettiin tekijöiden älypuhelimia. Yhdessä videossa käytettiin muokkaamiseen Tiktok-sovellusta, joka on ilmainen ja muissa käytettiin Canva-sovelluksen maksutonta versiota. Informaatiovideoissa käytettiin Canva-sovelluksesta saatavia pohjia. Kaikissa videoissa on taustamusiikkia, jotka ovat Tiktok-sovelluksesta.

Palautteen pohjalta kehitettiin idea tehdä myös informaatiopohjaisia videoita, joissa käsitellään opinnäytetyön aiheita sexting ja sextortion. Videoissa määritellään käsitteet ja annetaan konkreettisia esimerkkejä aiheista. Videot ovat noin minuutin pituisia. Videoiden käsikirjoituksissa käytettiin opinnäytetyön teoreettista pohjaa. Videoiden loppuun lisättiin neutraalilla pohjalla SHEHAP -hankkeen logo. Kuitenkin ensimmäinen ehdittiin jo julkaisemaan eikä siihen jälkikäteen ollut mahdollista lisätä logoa. Valmiit videot hyväksyttiin ohjaavalla opettajalla sekä toimeksiantajalla.

Videot julkaistiin marras-joulukuussa 2022. Videoiden julkaisemisjärjetykseksi valikoitui 1) groomingin tunnistaminen 2) seksuaalisen häirinnän jälkeinen syyllisyys ja ahdistus 3) sexting 4) seksuaalisen häirinnän tunnistaminen ja 5) sextortion.

9 Eettisyys ja luotettavuus

Seksuaalisen häirinnän käsittely opinnäytetyössä voi aiheen arkaluontoisuuden vuoksi olla toisinaan ongelmallista, mutta tässä opinnäytetyössä ei käsitellä kenenkään henkilökohtaisia kokemuksia. Jokaisella henkilöllä on oikeus itsemääräämisoikeuteen, joka sisältää henkisen ja kehollisen koskemattomuuden (Väestöliitto 2022b). Toisen puolesta ei voi määritellä, onko henkilö kokenut seksuaalista häirintää vai ei, eikä kenenkään kokemuksia tule vähätellä tai epäillä. Aiheenrajauksesta huolimatta on tärkeää muistaa, että seksuaalista häirintää tapahtuu muuallakin kuin sosiaalisessa mediassa esimerkiksi koulussa ja vapaa-ajalla.

Opinnäytetyön kirjallisessa osuudessa ei ole mahdollista tunnistaa yksittäistä henkilöä, vaikka käytettiin erilaisia tilastoja. Myöskään tutkimuslupaa tai haastatteluja ei tarvittu. Opinnäytetyön jokaisessa vaiheessa pidettiin eri osapuolet ajan tasalla. Käsikirjoituksista ja videoista pyydettiin säännöllisesti palautetta ja työskentelyä jatkettiin niiden perusteella. Kirjallinen työ sekä videot perustuvat luotettavaan ja ajankohtaiseen tietoon ja lähteitä etsittäessä otettiin huomioon lähdekritiikki. Opinnäytetyössä käytettiin hakusanoja suomeksi ja englanniksi sekä arvioitiin niiden toimivuutta tiedon haussa, ottaen huomioon aiheenrajauksen. Tietokantoja käytettiin enemmän teoreettisessa osuudessa. Alkuun otettiin huomioon myös kirjalliset teokset, mutta aiheeseen liittyviä teoksia oli vaikea löytää ja sisällyttää aiheeseen. Tämän vuoksi aineistojen haku rajattiin verkosta saataviin lähteisiin. Opinnäytetyötä tehdessä on pidetty mielessä, että työ tullaan tarkastamaan plagioinnin varalta plagiaatintunnistusjärjestelmässä ennen sen arviointia (Arene 2020, 23). Opinnäytetyön tekijät ovat noudattaneet hyvän tieteellisen käytännön mukaisia lähdeviittauksia, jonka avulla varmistetaan lähteiden luotettavuus (TENK 2013, 6). Opinnäytetyötä tehtiin Turun ammattikorkeakoulun laatiman ohjeistuksen mukaisesti eikä teosta aiheutunut kuluja. Prosessiin kuului ohjaavan opettajan ohjausta ja toimeksiantajan kanssa käytiin keskusteluja opinnäytetyön tuotoksista.

Opinnäytetyön tuotoksena syntyi viisi Tiktok-videota, joiden tavoitteena on lisätä yläkouluikäisten tietämystä seksuaalisen häirinnän tunnistamisesta. Tiktok-videoiden aiheet syntyivät opinnäytetyön teoreettista pohjaa kirjoittaessa sekä toimeksiantajan ehdotuksesta. Seksuaalinen häirintä on aiheena laaja ja erilaisia tunteita herättävä, mikä piti ottaa huomioon videoita tehdessä. Videoissa ei tuoda esiin omia henkilökohtaisia kokemuksia, vaan videoiden kohtaukset ovat käsikirjoitettuja. Lisäksi videoissa keskityttiin yhteen aihealueeseen kerrallaan, eikä lähdetty sekoittamaan niitä keskenään. Videoita on mahdollista käyttää yksittäin osana seksuaalikasvatusta, eikä käsitteitä tule yhdessä videossa liikaa. Opinnäytetyön tekijät esiintyvät omalla suostumuksellaan tuotoksena syntyneissä Tiktok-videoissa. Tekijät on mahdollista tunnistaa, mutta videoissa ei käytetä opinnäytetyön tekijöiden omia nimiä. Tuotoksissa esiintyneiden henkilöiden nimet ovat keksittyjä ja niissä pyrittiin yleisyyteen sekä kansainvälisyyteen.

10 Pohdinta

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa lyhyitä videoita Tiktok-sovelluksessa yläkoulun oppilaille seksuaalisen häirinnän tunnistamisesta sosiaalisessa mediassa. Opinnäytetyön teoreettinen osuus pohjautuu ajankohtaiseen ja luotettavaan tietoon ja sen pohjalta tuotettiin Tiktok-videoita, joita voidaan käyttää osana opetusta. Niitä on mahdollista käyttää myös yksinään tai nuoret voivat löytää ja katsoa niitä vapaa-ajallaan.

Seksuaalisen häirinnän tunnistamisesta sosiaalisessa mediassa oli haastavaa löytää tietoa, joten monia eri lähteitä tuli yhdistää sekä soveltaa. Vastaavasti seksuaalisesta häirinnästä yleisesti löytyi melko paljon tutkittua tietoa luotettavista lähteistä. Kokemuksia seksuaalisesta häirinnästä sosiaalisessa mediassa ei kerrota kuin lähipiirille tai toisinaan ei kenellekään, joten tarkkoja tilastoja ei tiedetä. Kouluterveyskyselyt, joita opinnäytetyössä tarkasteltiin, olivat vuodelta 2019 ja 2021. Tuloksista näkyi seksuaalisen häirinnän kokemukset puhelimesta tai internetissä olevan noususuhdanteessa vuodesta 2019 vuoteen 2021. Kahden vuoden aikana kokeneita oli yhdeksän prosenttiyksikköä enemmän. (THL 2020 & 2022a.) Tähän voi esimerkiksi vaikuttaa se, että nuorten tietämys seksuaalisesta häirinnästä on lisääntynyt tai seksuaalinen häirintä on yleistynyt. Poikien seksuaalisen häirinnän kokemukset puhelimesta tai internetissä ovat nousseet kahden prosenttiyksikön verran, kun taas tytöillä nousu on melkein kaksinkertainen (THL 2020 & 2022a). Opinnäytetyötä tehdessä ei löydetty vastausta siihen, miksi tytöt kokevat seksuaalista häirintää enemmän kuin pojat. Tämä voisi olla hyvä tutkimusaihe tulevaisuudessa.

Vasta viime vuosina on alettu kertoamaan enemmän sosiaalisessa mediassa tapahtuvasta seksuaalisesta häirinnästä ja kuinka siihen saa apua. Useilla lapsille ja nuorille suunnatuilla internetsivuilla on mahdollista jättää anonymisti nettivinkki tai kertoa chat-palvelussa luotettavalle aikuiselle kokemastaan seksuaalisesta häirinnästä (Nuortennetti 2021). Tästä syystä seksuaalisen häirinnän tunnistaminen ja siitä kertominen ovat yleistyneet.

Vuonna 2023 voimaan astuva uudistettu seksuaalirikoslaki on tarpeellinen, sillä sosiaalisessa mediassa tapahtuvat tai siellä alkunsa saavat rikokset ovat hurjasti lisääntyneet. Aikaisemmin seksuaalista ahdistelua on ollut vain fyysinen kosketus, kun jatkossa seksuaaliseksi ahdisteluksi lasketaan muun muassa seksuaalissävytteisten viestien ja kuvien lähettäminen. Rikoksen merkit täytyvät, mikäli teko loukkaa henkilön seksuaalista itsemääräämisoikeutta. (Rikoslaki 1889/39.) Uudessa seksuaalirikoslaissa on korostettu suostumusta ja itsemääräämisoikeutta sekä huomioitu uhrin ja tekijän välinen valtasuhde. Uuden lain myötä toivotaan, että erityisesti lasten ja nuorten kohtaama seksuaalinen häirintä sosiaalisessa mediassa vähentyisi. Lisäksi uuden lain myötä myös rangaistukset kovenevat automaattisesti 1-6 vuoteen vankeutta, minkä tarkoituksena on nostaa kynnystä tehdä seksuaalirikoksia. Ennen tekijä ei välttämättä ole saanut rangaistusta seksuaalirikoksesta, mutta ensi vuodesta alkaen siitä saa käytännössä aina. Uuden lain avulla uhrit toivottavasti tunnistavat entistä helpommin seksuaalirikoksen ja uskaltavat hakemaan siihen apua. Uhri on tähän asti saattanut ajatella, että rikosilmoituksen tekeminen ja avun hakeminen on turhaa, koska tekijä ei välttämättä saa rangaistusta tai tekoa ei lasketa rikokseksi, koska se on esimerkiksi tapahtunut sosiaalisessa mediassa. Parhaassa tapauksessa uusi laki vähentää seksuaalirikoksia, rikoksista raportoidaan useammin, tekijät jäävät kiinni sekä saavat vankeusrangaistuksen. Uuden lain myötä viranomaisten työmäärä kasvaa ja mahdollisesti rikostutkintoja tulee lisää ja tämä tulisi huomioida viranomaisten resursseissa.

Opinnäytetyössä käsiteltiin vieraampia käsitteitä kuten sexting ja sextortion. Käsitteitä pohdittaessa huomattiin, että opinnäytetyön tekijät tiesivät käsitteen määritelmän yleisellä tasolla, mutta itse käsite oli vieras. Sanat itsessään antavat jotain viitettä seksuaaliseen häirintään, sillä sanat pohjautuvat englannin kielen sanoihin *sex*, *messaging* ja *extortion* (Sexpo 2019 & Tuomisto 2016). Groomingista löytyi eniten tutkittua tietoa. Groomingin määritelmä on tunnettu yleisellä tasolla, mutta itse käsite on vieras. Käsitteiden avaaminen teoreettisessa osuudessa ja videoissa lisäävät ymmärrystä seksuaalisen häirinnän eri muodoista.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa lyhyitä videoita Tiktok-sovellukseen seksuaalisen häirinnän tunnistamisesta sosiaalisessa mediassa yläkoulun oppilaille. Suunnitelmana oli aluksi tehdä kolme Tiktok-videota, mutta videoiden palautteen myötä tehtiin yhteensä viisi videota. Videoissa tulee esille käsitteet, joita opinnäytetyössä käsitellään. Videot toteutettiin mahdollisimman yksinkertaisina ja lyhyinä, jotta ne olisivat Tiktok-sovelluksen mukaisia. Videoita tehdessä otettiin huomioon, ettei videoita välttämättä katsota ainoastaan Tiktok-sovelluksessa. Tämä otettiin huomioon tekstitysten pituudessa, jotta katsoja ehtii lukemaan tekstit omaan tahtiinsa. Emojit ovat suuressa roolissa nykypäivän sosiaalisessa kanssakäymisessä. Tämän vuoksi videoissa käytettiin konkreettisia esimerkkejä emojeista, joilla voi olla eri merkityksiä, kuin mitä ne alun perin tarkoittavat.

Videoiden taustat pyrittiin pitämään neutraaleina, jolloin katsojan huomio kiinnittyisi käsiteltävään aiheeseen. Taustamusiikit valittiin Tiktok-sovelluksessa ennen videoiden julkaisua ja niiden tarkoitus on herättää katsojan huomio kuitenkin viemättä liikaa huomiota itse aiheesta. Musiikki on neutraalia instrumenttimusiikkia, jolloin aiheen arkaluonteisuuden vuoksi videoita pystyy katsomaan ajasta tai paikasta riippumatta.

Tulee huomioida, että Tiktok on tällä hetkellä nuorten suosiossa, minkä vuoksi videoita voi käyttää osana opetusta. Viiden tai kymmenen vuoden päästä on mahdollista, ettei Tiktok ole enää yhtä suosittu, vaan rinnalle on tullut jokin muu sovellus. Opetustarkoituksessa Tiktok-videot ovat uutta, mutta tulevaisuudessa niitä varmasti hyödynnetään yhä enemmän. Tiktok-videoiden hyvänä puolena on niiden lyhyt kesto, selkeä tiivis käsikirjoitus sekä mahdollisuus tekstityksiin. Opettajan on myös helppo tallentaa videot omalle älylaitteelle, käyttää niitä opetuksessa uudestaan sekä jakaa eteenpäin. Tiktok-videoiden etuna on myös se, että niitä voi huoletta jakaa ilman tekijänoikeuksien rikkomista (Tiktok 2022).

Videoita on mahdollista jatkossa tehdä lisää tai päivittää ajankohtaisen tiedon mukaiseksi. Muut Tiktokin käyttäjät voivat ottaa kantaa tuotoksen videoihin käyttämällä niitä omissa videoissaan. Videoiden englannin kielen tekstitys

mahdollistaa videoiden hyödyntämisen useissa maissa. Hankkeessa mukana olevien koulujen opettajat saavat videot ilman Tiktok-sovelluksen käyttämistä.

Tiktok-videoiden tekeminen ei ollut entuudestaan tuttua tekijöille ja esiintyminen videoilla tarkoitti jokaiselle poistumista omalta mukavuusalueeltaan.

Opinnäytetyön tekijöillä ei ollut entuudestaan kokemusta Tiktok-videoiden tekemisestä, joten videoiden editoinnin opettelu vaati oman aikansa. Tekijät olivat tyytyväisiä tuotoksiin. Tavoitteena opinnäytetyössä on lisätä yläkouluikäisten tietämystä seksuaalisen häirinnän tunnistamisesta sosiaalisessa mediassa. Erityisesti nuorten aikuisten tekemät videot kiinnostavat lapsia ja nuoria. Toivottavasti videot herättävät ajatuksia ja saavat nuoret etsimään lisää tietoa aiheesta.

Lähteet

Aalberg, V. 2016. Seksuaalinen kehitys. Lastenpsykiatria ja nuorisopsykiatria 2016. Viitattu 24.7.2022.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry 2020. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. Viitattu 25.11.2022. <https://urly.fi/21In>

Cacciatore, R. & Kaltiala, R. 2021. Nuorten seksuaalinen kehitys. Opiskeluterveys 2021. Viitattu 23.7.2022.

FBI 2022. Sextortion. Viitattu 8.8.2022. <https://www.fbi.gov/scams-and-safety/common-scams-and-crimes/sextortion>

Heiskanen, S. 2021. Yle selvitti: Lasten seksuaalinen hyväksikäyttö somessa on hälyttävän yleistä - mitä se tarkoittaa ja miten ongelmaa voidaan torjua? YLE. Viitattu 6.8.2022. <https://yle.fi/uutiset/3-12071048>

Ihmisoikeusliitto 2022. Mitä seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet ovat? Viitattu 19.9.2022. <https://ihmisoikeudet.net/ihmisoikeudet/seksuaalioikeudet/>

Juusola, A.; Simola T.; Tasa J.; Karhu E. & Sillfors P. 2021. Grooming lasten silmin – selvitys lasten ja nuorten kokemasta groomingista netissä. Pelastakaa lapset ry. Viitattu 24.8.2022. https://pelastakaalapset.s3.eu-west-1.amazonaws.com/main/2021/05/06153034/grooming_lasten_silmin_2021.pdf

Jyväskylän ammattikorkeakoulu 2022. AMK opinnäytetyö. Viitattu 4.8.2022. <https://oppimateriaalit.jamk.fi/opinnaytetyo/opinnaytetyo/amk-opinnaytetyo/>

Karelia ammattikorkeakoulu 2022. Karelian opinnäytetyön ohje: Opinnäytetyön eri muodot. Viitattu 4.8.2022. <https://libguides.karelia.fi/c.php?g=679019&p=4901221>

Kuokkanen A. Kuinka tehdä vaikuttavia opetusvideoita. Mediamasteri. Viitattu 7.8.2022. <https://www.mediamasteri.com/blog/kuinka-tehda-vaikuttavia-opetusvideoita>

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 8.8.1986/609. Annettu Helsingissä 8.8.1986. Saatavilla: <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1986/19860609#P6c>

Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2019a. 15 – 18-vuotiaan seksuaalinen kehitys. Viitattu 23.7.2022. <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/15-18-v/15-18-vuotiaan-seksuaalinen-kehitys/>

Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2019b. Sosiaalisen median palveluita ja sovelluksia. Viitattu 3.8.2022. <https://urly.fi/2T8a>

Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2020. 12 – 15-vuotiaan seksuaalinen kehitys. Viitattu 23.7.2022. <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/12-15-v/12-15-vuotiaan-seksuaalinen-kehitys/>

Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2021a. Nuoret ja nettikiusaaminen. Viitattu 2.8.2022. <https://cdn.mll.fi/prod/2021/04/21124054/nuoret-ja-nettikiusaaminen-kyselyraportti-mll-2021.pdf>

Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2021b. Seksuaalinen häirintä. Viitattu 25.8.2022. <https://www.mll.fi/ammattilaisille/kouluille-ja-oppilaitoksille/kiusaamisen-ehkaiseminen/seksuaalinen-hairinta/>

Mannerheimin lastensuojeluliitto 2022. Sosiaalisen median palveluita ja sovelluksia. Viitattu 22.8.2022. <https://www.mll.fi/vanhemmille/tietoa-lapsiperheen-elamasta/lapset-ja-media/lapsi-sosiaalisessa-mediassa/sosiaalisen-median-palveluita-ja-sovelluksia/>

Metropolitan Police 2022. Sextortion. Viitattu 8.8.2022. <https://www.met.police.uk/advice/advice-and-information/sexual-offences/sextortion/>

Nuorisolaki 1285/2016. Annettu Helsingissä 21.12.2016. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285>

Nuorten Exit 2022a. Omat rajat netissä. Viitattu 29.8.2022. <https://nuortenexit.fi/nuorille/omat-rajat/omat-rajat-netissa/>

Nuorten Exit 2022b. Suojaikäraja ja seksi. Viitattu 25.8.2022. <https://nuortenexit.fi/nuorille/omat-rajat/suojaikaraja-ja-seksi/>

Nuortennetti 2021. Seksuaalinen häirintä netissä. Viitattu 19.11.2022. <https://www.nuortennetti.fi/netti-ja-media/seksuaalinen-hairinta-netissa/>

Nuortennetti 2022. Lasten ja nuorten puhelin. Viitattu 29.8.2022.

<https://www.nuortennetti.fi/apua-ja-tukea/lasten-ja-nuorten-puhelin/>

Oikeusministeriö 2022. Rikoslain uudistaminen vahvistaa seksuaalista itsemääräämisoikeutta. Viitattu 25.8.2022. <https://oikeusministerio.fi/-/rikoslain-uudistaminen-vahvistaa-seksuaalista-itsemaaramisoikeutta>

Opetushallitus 2016. Sosiaalisen median oppimisympäristö. Viitattu 24.11.2022.

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/sosiaalisen-median-oppimisymparisto>

Pelastakaa Lapset ry 2018. Lasten ja nuorten kokema seksuaalinen häirintä ja siihen liittyvä kiusaaminen digitaalisessa mediassa. Viitattu 22.8.2022.

<https://urly.fi/2T8c>

Pelastakaa Lapset ry 2021. Grooming lasten silmin –Selvitys lasten ja nuorten kokemasta groomingista netissä. Viitattu 23.8.2022.

[https://pelastakaalapset.s3.eu-west-](https://pelastakaalapset.s3.eu-west-1.amazonaws.com/main/2021/05/06153034/grooming_lasten_silmin_2021.pdf)

[1.amazonaws.com/main/2021/05/06153034/grooming_lasten_silmin_2021.pdf](https://pelastakaalapset.s3.eu-west-1.amazonaws.com/main/2021/05/06153034/grooming_lasten_silmin_2021.pdf)

Pelastakaa Lapset ry 2022. Lapsen houkuttelu seksuaalisiin tarkoituksiin (grooming). Viitattu 23.8.2022. <https://urly.fi/2T88>

Poliisi 2022. Seksuaalirikokset. Viitattu 25.8.2022.

<https://poliisi.fi/seksuaalirikokset>

Rikoslaki 19.12.1889/39. Annettu Helsingissä 19.12.1889. Saatavilla

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001>

Rissanen, K. & Sofy, L. 2020. Dick picit – somerikos vai ei? Someturva. Viitattu

22.8.2022. <https://www.someturva.fi/blog/somerikos-vai-ei-dick-picit>

Sanastokeskus 2017. Tietotekniikan termitalkoot. Viitattu 20.12.2022.

<https://sanastokeskus.fi/tsk/fi/termitalkoot/haku-266.html>

Santalahti, T. 2018a. Nuorten seksuaalinen hyvinvointi,

seksuaaliterveyskäyttäytyminen ja niiden uhkatekijät. Terveyskirjasto

Duodecim. Viitattu 2.8.2022. <https://www.terveyskirjasto.fi/oos00005#s3>

Santalahti, T. 2018b. Nuorten seksuaalisuus ja seksuaaliterveys. Opettajan opas. Duodecim Terveyskirjasto. Viitattu 23.7.2022.

<https://www.terveyskirjasto.fi/oos00001>

Seksuaaliterveyden maailmanjärjestö 2014. Seksuaalioikeuksien julistus.

Viitattu 21.11.2022. <https://worldsexualhealth.net/wp-content/uploads/2013/08/DSR-Finnish.pdf>

Sexpo-säätiö 2019. Sexting. Viitattu 22.8.2022. <https://sexpo.fi/kootusti-tietoa/sexting/>

Someturva 2022. Vanhemman turvaopas – TikTok. Viitattu 22.8.2022.

https://www.someturva.fi/some/tiktok_6211a5112c35bdc646328c4ce88a30fd

Tasa, J. 2021. Mun keho, mun rajat. Pelastakaa Lapset ry. Viitattu 22.8.2022.

<https://pelastakaalapset.s3.eu-west-1.amazonaws.com/main/2021/10/14162932/mun-keho-mun-rajat-2021.pdf>

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2022e. Seksuaaliväkivalta. Viitattu

19.11.2022. <https://thl.fi/fi/web/vakivalta/vakivallan-muodot/seksuaalivakivalta>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2022a. Kouluterveyskyselyn aikasarjat 2006-

2021. Viitattu 24.8.2022. <https://urly.fi/2Qqa>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2022b. Kouluterveyskyselyn toteuttaminen.

Viitattu 24.8.2022. <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kouluterveyskysely/kouluterveyskyselyn-toteuttaminen>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2022c. Seksuaalioikeudet Suomessa. Viitattu

21.11.2022. <https://thl.fi/fi/web/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/maahanmuutto-ja-hyvinvointi/maahanmuuttajien-seksuaali-ja-lisaantymisterveys/seksuaalioikeudet-suomessa>

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2022d. Seksuaalinen häirintä. Viitattu

19.11.2022. <https://thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/tasa-arvon-tila/vakivalta-ja-hairinta/seksuaalinen-hairinta>

Terveyskylä 2018. Seksuaalisuus. Viitattu 23.7.2022.

<https://www.terveyskyla.fi/naistalo/seksuaaliterveys/seksuaalisuus-el%C3%A4m%C3%A4nkaaressa/seksuaalisuus>

Tiktok 2022. Immateriaalioikeuksia koskeva käytäntö. Viitattu 20.12.2022.
<https://www.tiktok.com/legal/copyright-policy?lang=fi>

Tuomisto, J. 2016. Tutkimus: Alastonkuvilla kiristäminen on luultua yleisempää. Yle. Viitattu 20.12.2022. <https://yle.fi/a/3-8875431>

Turun ammattikorkeakoulu 2020. SHEHAP – Prevention of Sexual Harassment in Secondary Schools. Viitattu 1.12.2022. <https://www.turkuamk.fi/fi/tutkimus-kehitys-ja-innovaatiot/hae-projekteja/shehap-prevention-sexual-harassment-secondary-scho/>

Turun ammattikorkeakoulu 2022. Toiminnallinen opinnäytetyö. Viitattu 4.8.2022. MESSI > Opiskelu > Opinnäytetyö > Suunnittelu > Toiminnallinen opinnäytetyö.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2013. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Viitattu 25.11.2022.
https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

United Nations 2022. Frequently asked questions. Viitattu 25.8.2022.
<https://www.un.org/development/desa/youth/what-we-do/faq.html>

Väestöliitto 2018. Mitä on grooming? Viitattu 23.8.2022.
<https://www.hyvakysymys.fi/artikkeli/mita-on-grooming/>

Väestöliitto 2022a. Seksuaalinen häirintä ja seksuaaliväkivalta. Viitattu 29.8.2022. <https://www.vaestoliitto.fi/seksuaalisuus/seksuaalinen-hairinta-ja-seksuaalivakivalta/>

Väestöliitto 2022b. Seksuaalioikeudet. Viitattu 19.9.2022.
<https://www.vaestoliitto.fi/seksuaalisuus/seksuaalioikeudet/>

Välitä! Seksuaaliväkivaltatyö 2022. Seksuaalinen väkivalta ja Internet. Viitattu 19.11.2022. <https://www.seksuaalivakivalta.fi/seksuaalinen-vakivalta/seksuaalinen-vakivalta-ja-intern/>

Tiktok-videoiden käsikirjoitukset

Tiktok-videoissa käydään läpi erilaisia seksuaaliseen häirintään liittyviä tilanteita ja käsitteitä. Videot tulevat kestämään noin minuutin. Videot tekstitetään englanniksi.

Tilanteet ja henkilötiedot ovat keksittyjä. Videot kuvataan Turun ammattikorkeakoulun tiloissa tekijöiden omilla älypuhelimilla.

Videot tullaan editoimaan jälkikäteen. Kaikkiin videoihin lisätään instrumentaalinen musiikki Tiktok-sovelluksessa ennen julkaisua.

Groomingin tunnistaminen

Video näytellään Turun ammattikorkeakoulun tiloissa.

1. kohtaus

Aluksi kuvataan groomaajaa takaapäin, joka kirjoittaa viestiä puhelimella Annalle. Viestissä lukee: Hey! You are so beautiful 🥰 Do you wanna send me pics? 😊 I can give you money 🙈 Let's keep this between us 🙄

2. kohtaus

Tämän jälkeen kuvataan uhria Annaa, joka on tietokoneella ja saa viestin puhelimeensa. Anna hämmentyy saamastaan viestistä.

Mustalle pohjalle seuraavat tekstit peräkkäin:

- This is not ok! Grooming is sexual violence by an adult and directed at a child on social media
- Did you notice what was grooming in this message?
- Grooming is for example:
 - Saying nice things to you like compliments about your body
 - Wants something from you

- Give you some gifts (money, alcohol ect.)
- Usually they want to keep conversation private
- They use sexual emojis

Seksuaalisen häirinnän jälkeinen syyllisyys ja ahdistus

Video näytellään Turun ammattikorkeakoulun tiloissa. Videoiden puhe on äännetöntä ja tekstit kertovat mitä keskustellaan tai mitä tapahtuu.

1. kohtaus

Kaksi kaveria keskusteleivat pöydän ääressä ja yllä on seuraava teksti:

- Jenny has experienced sexual harassment in social media. Now she tells to her friend how it felt.

2. kohtaus

Kaverit keskustelevat ja Jenny sanoo:

- “I feel shame and I am so scared. That situation made me feel anxious.”

3. kohtaus

Kaveri sanoo:

- “Did you know that it was grooming? You didn’t do anything wrong and these feelings are common.”

4. kohtaus

Jenny vastaa:

- “I think that it wasn’t so serious”

5. kohtaus

Johon kaveri vastaa:

- “What happened was illegal. Let’s tell about this to some adult who we can trust.”

6. kohta

Jenny vastaa:

- “I don’t want to tell anyone because I feel that it was my fault.”

7. kohta

Kaveri lohduttaa:

- “Sexual harassment is a crime in many countries and it’s nobody’s fault”

8. kohta

Jenny vastaa:

- “Okay, let’s go to tell someone”

9. kohta

Musta tausta, jossa tekstiruutu:

- You should always tell to someone if you experience sexual harassment

Loppuun yksiväriselle taustalle SHEHAP-hankkeen logo, joka saatu toimeksiantajalta

Sexting

Canva-sovelluksesta valitaan neutraali tausta, johon kirjoitetaan seuraavat tekstit siten, että katsoja ehtii lukea ne. Tekstit tulevat peräkkäin seuraavassa järjestyksessä:

- Sexting

- Means sending sexually suggestive material for example messages, pictures or videos in digital form
- Pictures or videos can be half-naked or naked, actions and verbal speech might be sexual. Sexual emojis are also used
- In sexting, both participant voluntarily send pictures or messages
- However, it is good to remember that no one has to send or receive sexual photos or messages if they do not want to
- Before sending messages, it is good to verify the identity of the other participant

Loppuun yksiväriselle taustalle SHEHAP-hankkeen logo, joka saatu toimeksiantajalta

Seksuaalisen häirinnän tunnistaminen

Video näytellään Turun ammattikorkeakoulun tiloissa. Videoiden puhe on äänetöntä ja tekstit kertovat mitä keskustellaan tai mitä tapahtuu.

1. kohtaus

Kaksi kaveria kävelee käytävällä ja he keskustelevat seksuaalisesta häirinnästä. Kavereiden yläpuolella on tekstiruutu, jossa lukee:

- Friends are discussing about noticing the sexual harrassment in social media

Tämän jälkeen ensimmäinen kavereista sanoo:

- “I can tell you a few examples”

2. kohtaus

Ensimmäinen kaveri osoittaa sormella eri puolille kolmeen kohtaan, joihin tulee seuraavat tekstit:

- Complimenting how hot somebody looks
- Commenting sexual ways
- Emojis 🍆 🍑 😊

3. kohtaus

Ensimmäisen kaverin viereen tulee toinen kaveri, joka sanoo:

- “Hey, I can add a few more things.”

4. kohtaus

Toinen kaveri osoittaa sormellaan kolmeen eri kohtaan joihin tulee seuraavat tekstit:

- Bribing
- Blackmailing
- Hiding the conversation

5. kohtaus

Edellisen kohtauksen kaveri tervehtii kolmatta kaveria tekstillä:

- “Hey!”

Johon kaveri vastaa:

- “Hi!”
- “I also know couple of more”

6. kohtaus

Kolmas kaveri osoittaa myös sormella kolmeen eri kohtaan, joihin tulee seuraavat tekstit:

- Wanting to meet
- Asking nudes
- Asking personal information

Loppuun mustalla taustalla SHEHAP-hankkeen logo, joka saatu toimeksiantajalta.

Sextortion

Canva-sovelluksesta valitaan neutraali tausta, johon kirjoitetaan seuraavat tekstit siten, että katsoja ehtii lukemaan ne. Tekstit tulevat peräkkäin seuraavassa järjestyksessä:

- Sextortion
- Means blackmailing with sexual photos, where there is a threat to spread the material further
- Blackmailing can be done by private person or be part of a criminal activity
- The person can claim that they already have sexual material from the victim. The goal of blackmailing is to get for example money, sexual material or even actions from the victim
- Often the victim experiences fear or shame, which prevents them from asking for help

Loppuun yksiväriselle taustalle SHEHAP-hankkeen logo, joka saatu toimeksiantajalta.